

кіберзлочинів», «Система електронних платежів», «Фінансовий аналіз», «Судова бухгалтерія», «Організація діяльності поліції (міліції) зарубіжних країн», спецкурс з іноземної мови тощо. Викладання зазначених дисциплін було покладено на такі кафедри академії: оперативно-розшукової діяльності, інформаційних технологій, економіко-правових дисциплін, іноземних мов, адміністративної діяльності. Протягом 2011–2014 років в академії було підготовлено понад 80 спеціалістів (4 навчальні групи) у сфері протидії кіберзлочинності [4; 5]. Станом на сьогодні більшість з них працює за фахом.

За ініціативою ректора академії генерала поліції другого рангу Володимира Чернея у поточному навчальному році, після незначної перерви, відновлюється підготовка в НАВС фахівців з поглибленим вивченням інформаційно-комунікаційних технологій, питань кібербезпеки та протидії кіберзлочинності. Це питання було обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради академії 31 жовтня 2017 року. В обговоренні даного питання також активну участь взяли керівники низки Департаментів Національної поліції та МВС України, які виявили зацікавленість в підготовці таких фахівців.

На теперішній час 75 курсантів 4 курсу академії виявили бажання опанувати відповідний тренінг. Після проведення з ними конкурсного відбору з використанням тестових програм та співбесіди, а також з урахуванням результатів їх навчання з дисциплін кафедри інформаційних технологій та кібернетичної безпеки, було відібрано 44 курсанти (2 навчальні групи). Для них планується провести тренінг, до якого включити такі навчальні дисципліни: «Сучасні комп'ютерні системи та інформаційні технології», «Основи побудови телекомунікаційних систем та мереж», «Основи забезпечення кібербезпеки, захисту інформації та протидії кіберзлочинності», «Основи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів та підрозділів поліції». У подальшому підготовку таких фахівців в НАВС планується на 3 та 4 курсах навчання.

Таким чином, в освітній процес Національної академії внутрішніх справ своєчасно внесені відповідні зміни щодо підготовки фахівців з кібербезпеки для органів та підрозділів Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Бутузов В. М., Шеломенцев В. П. Вимоги до підготовки працівників підрозділів по боротьбі з правопорушеннями у сфері високих інформаційних технологій // Актуальні проблеми підготовки кадрів і роботи з персоналом оперативних служб міліції : тези доп. на міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 берез. 2003 р.). Київ : РВЦ НАВСУ, 2003. С. 138–142.
2. Центр исследования компьютерной преступности. URL: <http://www.crime-research.ru/>.
3. Рыбина М. Валентин Коваленко: «С каждым годом престиж Национальной академии растёт». *Комсомольская правда в Украине*. 2011. 23 лют. С. 13.
4. Кудінов В. А., Орлов Ю. Ю. Підготовка фахівців з протидії кіберзлочинності. *Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України*. 2011. № 188. С. 23–34.
5. Кудінов В. А. Вирішення проблем добору та підготовки кадрів правоохоронців щодо протидії кіберзлочинам. *Кадровий вісник*. 2011. № 1 (1). С. 51–68.

Одержано 09.11.2017

УДК 159.99

Ірина Миколаївна КУХТІНА,

слухач магістратури Національної академії внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Професійна адаптація – це процес пристосування особи, яка поступила на службу, до вимог професії, умов праці, до завдань та специфічних особливостей спеціальності та служби в цілому, а також до трудового колективу.

Можна сказати, що адаптація – це процес узгодженості оптимальних співвідносин між поліцейським та самою системою, а також взаємне пристосування один до одного, що базується на поступовому освоєнні нових професійних, соціальних та організаційних умов праці, з метою ефективної взаємодії в умовах відповідного середовища.

Процес адаптації працівника поліції буде більш успішним, коли норми і цінності колективу стануть нормами і цінностями його власного життя.

Можна виділити два напрямки адаптації працівника поліції:

1) первинний, тобто пристосування молодих працівників, фахівців, які не мають досвіду роботи в органах Національної поліції (випускники ВНЗ МВС, слухачі первинної професійної підготовки);

2) вторинний, тобто пристосування працівників, які вже працюють в органах Національної поліції, але переміщуються на інші посади.

Як первинний, так і вторинний напрямки грають дуже важливу роль, оскільки досить складно пристосуватися людині до нових, а інколи зовсім інших психологічних, фізичних і фізіологічних навантажень.

Процес адаптації припускає активність самого поліцейського до конкретних умов праці, шляхом вивчення та засвоєння норм, правил нового життєвого простору, пошук власних шляхів вирішення певних завдань.

Специфіка адаптації молодих працівників, фахівців обумовлена характером діяльності поліції, а також умовами, у яких вона здійснюється.

Можна виділити складові відповідних видів адаптації:

Професійна адаптація:

- адаптація до характеру та змісту праці в конкретній спеціальності, службі;
- адаптація до умов праці.

Фізіологічна адаптація:

- адаптація організму до нових умов, режиму роботи, фізичних та нервових навантажень.

Соціальна адаптація:

- пристосування до колективу;
- прийняття нормативно – правових вимог;
- засвоєння моральних цінностей, вимог до поведінки як у службовий, так і позаслужбовий час;
- адаптація до побутових умов перебування.

Психологічна адаптація:

- стан психологічного задоволення або незадоволення;
- комфорту або дискомфорту;
- відчуття внутрішньої гармонії (дисгармонії) від успішної (неуспішної) адаптації;
- вміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки і діяльності;

Очевидним є факт, що явище адаптації має відношення до психіки людини. Для адаптації людині потрібно все пізнати і проаналізувати, оцінити і використати. Стан працівника поліцейського постійно змінюється під впливом безперервно діючих зовнішніх та внутрішніх факторів.

Найчастіше, молодий працівник, який тільки-но приступив до служби, зіштовхується з великим обсягом самостійної професійної роботи, йому необхідно засвоїти норми і цінності колективу, увійти в складову систему міжособистісних взаємовідносин, зайняти своє місце в громадському житті підрозділу та самоутвердитися, проявити свої схильності, інтереси і можливості.

Особливості службової діяльності працівників Національної поліції потребують у багатьох випадках дуже значних щоденних витрат часу, фізичної напруги, посиленних емоційних навантажень та перевантажень, скорочення свого вільного часу, віддачі усіх фізичних сил та можливостей. Більш того, від кожного члена колективу потрібні сміливість, мужність, спроможність та готовність піти на ризик і пожертвувати своїм здоров'ям, і навіть життям, для виконання службового обов'язку. Це у свою чергу вимагає від усього колективу великої згуртованості, а від кожного його члена – готовності до підтримки та взаємодопомоги.

У свою чергу, колектив Національної поліції має всі ознаки властиві трудовому колективу будь-якої організації, проте характер праці поліцейських обумовлює наявність певних соціально-психологічних особливостей колективу. Однією з особливостей є те, що результат праці працівника поліції відрізняється багатьох інших трудових колективів.

Поліцейський повинен відповідати жорстким вимогам, одними з яких є сувора дисципліна, субординація. Невиконання наказів або халатне ставлення до службових обов'язків спричиняє сувору відповідальність. На відміну від більшості інших професій Національна поліція пред'являє більш жорсткі вимоги до поведінки в побуті, проведення дозвілля, зв'язків і знайомств.

Саме в такі складні періоди для молодого працівника, він потребує особливої допомоги і всілякої підтримки з боку керівників, більш досвідчених працівників та близьких йому людей.

Ефективність процесу адаптації суттєво залежить від індивідуальних властивостей самого працівника, а ефективність його діяльності залежить від рівня адаптованості. Результати адаптації впливають на формування ставлення працівника до праці, колективу, визнання встановлених правил. Від цього буде залежати психологічний стан працівника, що значною мірою впливає на ефективність виконання службових обов'язків.

Про рівень адаптації можна судити з ряду об'єктивних та суб'єктивних показників, а саме:

- до об'єктивних показників відносять: продуктивність праці, рівень кваліфікації, показники в роботі, статус працівника в даному колективі;
- до суб'єктивних показників відносять: задоволеність працею, відчуття свого росту і подальших перспектив, «тягу» до свого колективу, усвідомлення соціальної значимості своєї праці, легкість спілкування тощо.

Проте професійна адаптація не для всіх успішна. Часом незадоволеність роботою призводить до розчарувань, бажання перемінити місце роботи, а тої зовсім звільнитися з лав Національної поліції.

Таким чином, процес адаптації являється складним явищем, яке складається із багатьох процесів, незалежних один від одного.

Одержано 10.11.2017

УДК 342.71(477)«1917/1921»

Віктор Вікторович ЛАЗАРЄВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9468-0497>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ В 1917–1921 РОКАХ

У період 1917–1921 років Україна пережила різні форми національної державності (УНР, Українська держава, ЗУНР, Кубанська НР, а також Кримська НР яка тяжіла до об'єднання на засадах автономії), але державну незалежність втримати не змогла. Українські етнічні території були розділені між СРСР, Польською Республікою, Королівством Румунія та Чехословацькою Республікою. Таким чином, Українська національно-демократична революція зазнала поразки. Ця поразка була наслідком незгуртованості політичної еліти, незавершеності процесу формування нації, відмінностей між національними та соціальними завданнями визвольного руху, його обумовленості зовнішніми політичними й насамперед військовими факторами [1, с. 5]. Однак спроби становлення держави на території сучасної України відбувалися. Зокрема, слід відзначити, що проводилися спроби визначити правовий статус населення відповідних територій, оскільки громадянство є невід'ємною частиною будь-якої держави.

Як відомо, до 1917 року термінів «Україна» та «українець» не було в офіційному вжитку в жодному із значень – географічному, адміністративному, а тим більше – державницькому. Так само не було зазначеного періоду і поняття «громадянин України». З початком Української революції 1917 – 1921 рр. прискорюється процес перетворення українського етносу на сучасну політичну націю. Вперше в історії народ отримав можливість мати своє справжнє ім'я – український, а найголовніше, у правовому полі отримав статус громадян української держави.

Вперше на українських землях громадянство держави Україна було законодавчо встановлено в добу національно-визвольних змагань. Аналіз нормативно-правових актів про громадянство свідчить, що відповідний правовий інститут формувався поступово, йому притаманні як загальні ознаки таких політико-правових документів, так і специфічні, зумовлені політико-економічними та соціальними обставинами, в яких знаходились національні уряди [2, с. 31]. Тому можна цілком справедливо стверджувати, що зазначений інститут пройшов достатньо важкий шлях процесу власного формування на теренах України.